

Overwegingen bij de zomer   zondag 2 augustus 2020 Heiloo
Teksten: 1. Spreuken 30: 25   2. Matteüs 24: 32   3. Prediker 11: 7

Overweging 1

Geliefde gemeente van Christus,
eerst een paar kanttekeningen bij het zonnelied van Franciscus van Assisi

...

Franciscus van Assisi is - denk ik - één van de méést aansprekende heiligen uit de christelijke traditie.
Zelfs voor protestanten - heb ik gemerkt - blijkt hij inspirerend te zijn.
En dat komt wellicht ook een beetje vanwege zijn tegendraadsheid.

Franciscus leefde rond het jaar 1200. Hij groeide op in welstand en weelde, als kind van rijke ouders.
Maar als jonge man keerde hij zich van dat rijke leven af, en koos bewust voor een leven in armoede.
Hij wijdde zich de rest van zijn leven aan de dienst aan de armen en melaatsen.
Zo stichtte hij de Franciscaanse beweging,
één van de belangrijkste kloosterorden tot op de dag van vandaag.
Hij bleef binnen de kerk, maar tegelijk ook met vragen AAN - en kritisch OP - diezelfde kerk.

De Franciscanen leven in eenvoud en armoede en zijn bijzonder begaan met de schepping,
het klimaat en de toekomst van onze aarde.
Van Franciscus wordt gezegd dat hij in het bos preekte - voor de dieren.
Vandaar dat zijn naamdag – 4 oktober – werelddierendag is geworden.

Een van de bekéndste teksten van Franciscus - is het Zonnelied.
Franciscus schreef het lied niet in het Latijn (dus niet in de taal van de kerk) maar in het dialect van zijn
streek Umbrië. Daarmee was hij de eerste die in de oude kerk de eigen landstaal gebruikte voor een
religieuze tekst. Het prille begin van de emancipatie van de landstalen ten opzichte van het kerklatin; op
dát punt een voorloper dus van de reformatie...

Het Zonnelied is natuurlijk allereerst een loflied op God, de Allerhoogste, zoals in de eerste regel staat.
De tekst ervan zit vol met allerlei verborgen symbolische aspecten.
Ik noemde al de 33 strofen – als verwijzing naar de levensjaren van Jezus.
Het lied begint - na de inleiding - met het bezingen van de hemel:
1. Broeder zon, 2. zuster maan en 3. de sterren.
Deze drie, want drie is in de traditie het getal van de hemel.

Daarna bezingt Franciscus de aardse werkelijkheid.
In vier elementen: 1. broeder wind, 2. zuster water, 3. broeder vuur en 4. zuster aarde.
Oftewel: aarde, water, lucht en vuur.
Vier is het getal dat bij de aarde hoort, de vier windstreken, de vier seizoenen.
U hoort ook de afwisseling van broeder en zuster. Die is óók van betekenis.
Het weerspiegelt het over en weer; het wederzijdse van het leven,
het vrouwelijke en het mannelijke, stem en tegenstem, en zo kun je doorgaan.
Want twee is het getal van de dynamiek, van dood en leven.
Tenslotte worden in de laatste strofen de menselijke aspecten belicht.
En het lied eindigt dan weer met de lofzang op God
Het Zonnelied is al met al een heel zorgvuldig gecomponeerd gedicht met een ongelooflijke diepgang en
spirituele wijsheid. Van daaruit bezien is het ook eigenlijk jammer dat het ons huidige liedboek niet heeft
gehaald.

....

We luisteren nu naar het nummer “Summertime” van George Gershwin.
Een heel lichte piano-melodie.
Die mooi past bij het lichte karakter van deze meditatieve viering.
En bij wijze van experiment zou ik zeggen: doe uw ogen dicht, laat de muziek binnenkomen en wie weet dat u dan opeens de zon ziet schijnen of de zomer ervaart in de muziek...

Overweging 2

Geliefde gemeente,
Wij leven in een gedeelte van de aarde waar elk seizoen zijn eigen kleur heeft.
Elk jaargetijde zijn eigen charme...
De herfst; De geuren de kleuren; alles keert zich naar binnen...
De winter; kaalheid; het wachten; de rust...
De lente; het aarzelend uitbotten, de vogels, het zaaien...
maar pas in de zomer wordt het allemaal uitbundig en royaal...

De zomer wordt daarom door veel mensen als hoogtepunt gezien.
De zomer associëren zij met: vrolijkheid, met kleur of met vrijheid.
En dat is op zich natuurlijk helemaal niet gek.
Er is veel licht, er is veel zon, veel warmte, groei en bloei.
Alles staat vol in blad, het leeft, het klopt, zingt en dartelt
en de zon staat op zijn hoogste punt aan de hemel.
Of met de woorden van Prediker:
“...het is een weldaad voor de ogen om de zon te zien” (Prediker 11 vers 7)
Het is dan ook altijd een beetje treurig als de zomer weer is afgelopen.
U weet wel: “t is weer voorbij die mooie zomer...
Was het maar altijd zomer, zei één van onze kinderen laatst.

Maar als je daar goed over nadenkt is dat natuurlijk maar één kant van de medaille.
Want zoals alle seizoenen in feite twee gezichten hebben
heeft ook de zomer een schaduwzijde.
Want diezelfde zon kan ons ook verschroeien; het land verdrogen, verdorsten, de oogst verbranden.
In voormalig Nederlands-Indië werd de zon ‘de koperen ploert’ genoemd.
In zuidelijke landen is de zon iets waarvoor je je hoeden moet;
en vonden ze de siësta uit om zich daartegen te beschermen.

Misschien dat wij bij de klimaatverandering daar óók wel naar toe gaan.
Want op het heetst van de dag en in de volle zon, dat is niet gezond.
Wij bleven afgelopen vrijdag (en zaterdag) overdag een beetje binnen.
Zonnig ja, maar het kan ook teveel van het goede zijn.

Alles op aarde draait om de zon. Tot Copernicus dachten we dat alles om ons, om de aarde, draaide, -
maar inmiddels weten we beter.
Maar ook letterlijk geldt dat alle leven op aarde,
alleen maar kan bestaan dankzij de zon: het zonnelicht en de zonnewarmte.
Natuurlijk ook door het water en door de lucht (zuurstof) en door de vruchtbare aarde, dat hoorden we
zojuist nog van Franciscus.

Maar die zon, dat luistert allemaal heel nauw.

Als je je DAARIN gaat verdiepen, dan is het wonderbaarlijk hoe alles op elkaar afgestemd is-- en heel precies samenwerkt om leven mogelijk te maken. Zou de aarde maar een fractie verder van de zon afstaan, dan zou het hier ijsig koud zijn; zou de aarde maar een fractie dichterbij de zon staan, dan zouden we levend verbranden.

Hoe meer je je erin verdiept, hoe groter de verwondering...

Om het leven... Dat wij leven...

Maar ook hoe groter het besef, dat het leven dus een kwetsbaar samenspel is en dat het aan ons is om dat te koesteren en te behoeden, ook voor komende generaties.

In de bijbel zijn er eigenlijk maar twee seizoenen.

In het midden Oosten is dat echt een beetje anders als bij ons.

Er is daar eigenlijk alleen zomer en winter.

En als je een beetje kort door de bocht wil zou je kunnen zeggen:

“Winter is zaaien en zomer is oogsten”.

Winter de tijd is van verwachting...

En zomer de tijd van de vervulling.

Van schoonheid en volmaaktheid. Van overvloed.

De zomer is nodig om de winter door te komen.

Daarom *“legt de mier in de zomer een voorraad aan”*, lazten we in de spreuken

De zomer als oogsttijd was dus van grote betekenis

in het dagelijkse leven van mensen.

Want de bijbelverhalen zijn geschreven toen een groot deel van de mensen leefden van de opbrengsten van hun eigen akkers.

Ze voelden het in hun maag als de oogst tegenviel, hongersnood lag altijd op de loer.

Het is dan ook daarom niet vreemd dat de zomer door de bijbelschrijvers wordt gebruikt als beeld en gelijkenis voor de toekomst met God...

De tijd waarin Hij de mensen zal verzamelen en oogsten...

Daarover gaat dan ook die korte gelijkenis die Jezus vertelt over de zomer.

Het is een gelijkenis over het koninkrijk van God

“Léer van de vijgeboom deze les: zodra de takken uitlopen en in blad schieten, weet je dat de zomer in aantocht is...”

Het gaat om het herkennen van de tekenen van Gods toekomst.

Je zou kunnen zeggen dat het een hart onder de riem is tegen de moedeloosheid.

Tegen het cynisme: van *“Het wordt toch nooit meer wat met de wereld”*.

Tegen de verzuchting: *“Vroeger was alles beter”*,

Of die van *“De jeugd van tegenwoordig...”*: Kale takken.

“De zomer in aantocht”: dat voedt onze hoop en onze verwachting...
Tegen alle moedeloosheid in
die alléén de kale takken van de vijgeboom ziet - en niet de kleine uitlopers...
Die niet het goede ziet dat er óók is:
de schoonheid, de liefde, de solidariteit tussen mensen.

De goede verstaander hoort er de belofte van Gods toekomst in.
De belofte van bloei.
De goede verstaander hoort misschien ook in de gelijkenis dat Jezus zelf die voorbode was van de grote zomer die ons is beloofd...
In wie hij was, en hoe hij leefde---
zag je het Rijk van God al werkelijkheid worden

Het doet denken aan het lied: “Eens komt de grote zomer...”
(dat we straks zullen horen) De zomer is in aantocht...
Als Gods toekomst aanbreekt, dan zal het altijd zomer zijn.
Amen

Heiloo, 1 augustus 2020
ds. Edward Kooiman